R. P.

CLAVDII AQVAVIVÆ

SOCIETATIS IESV

PRÆPOSITI GENERALIS

INSTRVCTIO

Pro Superioribus

Ad augendum conseruandumque spiritum in Societate.

ANTVERPIÆ,
Apud IOANNEM MEVRSIVM.
M. DC. XXXV.
SVPERIORVM PERMISSV.

AD
SVPERIORES
SOCIETATIS.

ANNI *ſunt propè ſeptem, cùm miſſa ſunt ad Prouincias ſex Capita, quibus præcipua quædam Monita, quaſi fontes ſpiritualis noſtræ adminiſtrationis continebantur, ad conſeruandum augendumque ſpiritum in Societate à* R. P. N. *Generali excogitata, & cum Patribus Aſſiſtentibus communicata: quæ poſthac Superiores lectitarent ſtudioſè, & ad faciliorem commodioremque gubernandi rationem præ manibus haberent. Quin etiam anno antè eâ de re ſeriò moniti Prouinciales, qui omnino efficerent, vt in ſuis Prouinciis eorum copia Superioribus ſuppedi-*

 taret,

taret, essetque exemplar penes vnumquemque. Verùm cùm experientiâ compertum sit, hæc à multis ignorari, nedum à singulis legi atque versari, eorumque inopiâ in Prouinciis plerumque laborari, quà in exscribendo labore, quà sensu quodam, quo, nescio quónam pacto, iis peruoluendis legendisque magis oblectamur ac ducimur, quæ à typis lucem accipiunt, quàm quæ in membranis scripta delitescunt; ob id è re Societatis fore, ac propè necessarium visum est, si ea typis excusa ederentur: spe factâ, illud omnino commodi ex hac editione futurum, vt si suppeditante copiâ peruolutari hæc incipiant, ac Superiorum manibus teri, is quem tantoperè expetimus, & ad quem tot conditæ leges, & hæc ipsa capita diriguntur, fructus in diem capiatur vberior (hoc est ea quæ iubentur, exequi non remissè) & tantus

ac

ac tam utilis labor non omnino irritus reddatur. Quod equidem ut & futurum planè confido, si ea diligenter, ut par est, Superiores meditando commentandoque perlegerint; sic pro certo habeo facturos alacriter, cùm P. Nostri vigilantiam propè singularem experti, qui totus est in elaborando perficiendoque spiritu in Societate, intelligent ex huius aurei libelli commentatione non parum emolumenti in subditos redundaturum. Romæ Kalendis Ianuariis. 1604.

Mandato R. P. N. Generalis.

BERNARDVS de ANGELIS
Secretarius.

INDEX
CAPITVM.

De

De instruendis formandisque Superioribus.

CAPVT I.

QVANDOQVIDEM post varias ordinationes, post crebras Superiorum ad officij sui curam excitationes, post visitationes denique, tum solemnes Prouincialium, tum extra ordinem institutas Visitatorum, nondum tamẽ is fructus, nec spiritus incrementum aut feruor elucet, quem omnes optamus, & quem ego vt omnibus modis procurẽ priuato ac præcipuo muneris mei vinculo admoneor; in hanc cum Patribus Assistentibus meis deliberationem veni, vt ab Vrbe per aliquot hebdomadas secedentes, animum intento studio ad contemplandas detrimentorum nostrorum radices & remedia referremus. Re autẽ multis precibus & sacrificiis Deo Domino diligenter commendatâ, manifestò deprehendimus, reliquos omnes defectus ab vno executionis defectu tamquàm ex fonte manare: quia si ordinationes diuersis temporibus editæ, imò solæ Regulæ ipsæ si obseruarentur, vix admodùm esset, quod in studio perfectionis, religiosâque disciplinâ desideraretur. Et quoniam hæc ipsa executio maximâ ex parte pendet à Superioribus, propterea primum ac peculiare studium in eo ponendum esse censuimus, vt accuratè in-

Cur post multas & varias ordinationes editas optatus fructus haud extiterit.

Radix, executionis defectus.

Vis executionis maximè ab optimis Superioribus pendet.

instruantur formenturque Superiores. Frustrà siquidem libri Regulis, Ordinationibus, ac Visitationibus implentur; si desint animata instrumenta, quæ spiritum subministrent, & viuidam illarum praxim exerceant. In hunc ergo finem operæ pretium ante omnia visum est de hoc capite pauca, quę sequuntur, statuere, vt in posterum obseruentur.

A Prouinciali in visitatione quæ legenda & declaranda.

Prouincialis, dum Prouinciæ suæ loca visitat, in singulis Domibus & Collegiis, cum Superiore ac Ministro Consultores etiam, eosque, qui aliàs gubernarunt, conuocet: coramque cum illis Rectorum & aliorum Subordinatorum Regulas; Ordinationes item, Instructionesq; typis excusas legat. Vbi præter communem earum intelligentiam, declarationem, propria etiam cuiusque praxis, & quibus in eâ modis errari possit, sedulò pertractetur; ita vt practicæ quædam fiant conferentiæ de viâ & modo rectè gubernandi.

Quid cuique priuatim legendum.

Legant prætereà, sed singuli priuatim, S. Bonauenturæ libellum de Sex alis; tum deinde in medium adferant, si quid fortè inter legendum incidit, quod proponant. Neque abs re forsan fuerit, si semel in eo congressu recitetur etiam epistola nostra ad Superiores. Denique permagni futurum est adiumenti, si ad rem nostram & institutum adaptemus, quod S. Basilius in Reg. fus. disput. c. 54. suadet, vt celebrentur de iis rebus conferentiæ, in quibus labi procliue est; & quam quisque rationem in quorumdam morbis,

Conferentia habendæ.

quo-

quorum difficilior ad tractandum natura & mores erant, vt illis mederetur secutus sit: quid denique in hoc illóve casu fieri oporteret, prolatis in medium variis interrogatiunculis, & peculiaribus circumstantiis. Quam ad rem conferent iuuabuntque, vt spero, aliquot Industriæ, quas ad spiritualium infirmitatum curationem appositas, vt eorum qui gubernare incipiunt, instructioni, aliorum etiam memoriæ seruiant, propediem missuros nos confidimus; cùm adeò discrepans à corporum medicinâ, tantoque quàm illa, difficilior sit hæc curatio, propter causas, quas Gregorius Nazianzenus Apologetico suo complexus est, & Gregorius alter Papa præclarè item explicat pluribus in locis. At Superiori priuatim posteà indicabit Prouincialis, si quid fortasse in hoc illóve curando peccârit, & quomodò in posterum se gerere debeat ne aberret.

Proderunt industria iam edita.

Quod ipsum cùm ad Domus cuiuspiam visitationem accesserit, cum eius Superiore & Consultoribus præstabit, aliisque de quibus dictum est. De singulis autem, re perfectâ, suis ad nos litteris perscribet; quos nimirum conuocârit, & in hunc modum instituerit: quemadmodùm successerint conferentiæ; quantum iudicij vnusquisque, & quantum in se spiritus ostendat; scribentque de iisdem etiam rebus singuli, tum ipsius Prouincialis, tum vniuscuiusque Collegij Consultores.

De quibus circa has conferent. ias Generalis monendus.

Nunc verò, vt ad ipsum Superiorum officium ve-

Superiorum errata.

veniamus, ostendamusque quibus in rebus errare, ac muneri suo deesse possint; doceri debent, errores defectusque ex eo nasci, quòd subditorum suorum morbos vel ignorent, vel negligant, vel foueant interdum ipsi, vel etiam augeant, vel eos denique exasperent & grauiùs exulcerent. Ad hæc enim capita quinque omnes huius spiritualis medicinæ defectus reuocari videntur.

Ignorant subditorum morbos.

1 Et ignorant quidem, vel quod ad actus ipsos extrinsecos, eò quòd fidos vigilantesque syndicos non adhibent, non percontantur à quibus & quando sciscitandum est. Ministrum nec habent idoneum, nec fingere ipsi aut formare norunt. Filiorum denique suorum ægritudines paterno affectu ac sollicitudine non obseruant. Intrinsecus auté, quia aut conscientiæ rationem, quo par est modo, non exigunt; aut subditi ipsi minùs eis confidentes, aperire se penitùs non audent; ita fit vt interdum durior quædam agendi ratio, & parum affabilis homines alienet; interdum opinio, quam de Superioribus suis quasi fuco & artificio vtantur, animo conceperunt: quo quidem certior nulla pestis esse potest, cùm accidere nihil possit, quod animos ab amore ac fiduciâ sic auocet; nihil, quod subditorum mentes magis excitet acuatque vt fucum & ipsi quærant, & res suas tectas atque occultas esse velint. Vnde sublatâ mox integrâ ac sincerâ sui ipsius erga Superiorem manifestatione, quam Regulæ nostræ

nostræ & Sancti Patres tantoperè inculcant, occluditur sine vllâ spe remedij via omnis & ratio totius auxilij spiritualis.

2 Negligunt,atque in deteriora labi sinunt multis modis: seu quia paternè ac sincerè non monent; seu quia laqueos & pericula non indicant, quæ subditi in suis illis defectibus non vident; defectuumque ipsorum radices ac fontes non patefaciunt. Idipsum prætereà faciunt cùm vel pœnitentias non imponunt, culpasque & errata non corrigunt, quod quidem pertinet ad disciplinam; vel damna non prospiciunt, nec illis occurrunt vel occasiones amputando, vel habenas reuocando, quod spectat ad custodiam. Hæc siquidem duplex illa est cura, quam subditis præstari à Superioribus debere S. Bernardus affirmat. *Negligunt.*

3 Fouent aluntque dissimulando, & conniuendo, quasi non videant; relaxando, ac liberiùs interpretando, dispensando sine causâ legitimâ, vbi nec maius bonum cernitur, nec maior Religionis, subditive vtilitas, quinimò vbi & bonum minus est, & maius Religionis, subditique ipsius detrimentum. Quę quidem laxitas & licentia plurimum haud dubiè damni affert, longeque ab illâ summâ curâ & sollicitudine distat, quâ filij Dei ad perfectionis statum ab eo vocati, educari tractarique debent. Ex quo & illa S. Ephræm præclara sententia omni certè memoriâ dignissima. *Eum*, inquit, *qui ceteris præest, peritissimum esse conuenit, & ad consulendum* *Fouent dissimulando.* Serm. de vitâ spirit. num. 36.

dum saluti Subditorum vigilantissimum; vtq́, singulorum obseruet incessum, motum, gestum ac habitum, adhibitâ etiam debitâ earum rerum correctione, quæ minùs conueniunt, vt ad optimum ea statum formamq́, reducantur. Magistri enim non solùm elementorum figuras Discipulis ostendunt, sed & minima quæque puncta, distinctionesq́, proponunt. Sic igitur oportet Prælatum nihil quantumuis minimum, quod ad salutem pertineat, omittere, quin id fratribus proponat. Huc vsque illius verba.

Augent placendi studio.

4 Augent porrò humano quodam metu, dum placendi studio errata vel leuiter tractant, vel penitùs etiam tegunt & dissimulant. Idemque accidit, cùm remedia opportuno tempore non admouent, quæ posteà scilicet, cùm morbus inualuit, alieno tempore & parum consideratè adhibere student; quando & lenia, quæ iuuare suo tempore potuissent, inutilia iam facta sunt; & acriora sine graui incommodo applicari nequeunt.

Exasperant acriori correctione.

5 Exasperant atque exacerbant, cùm in ipsâ correctione stomachum potiùs quemdam, animique perturbationem, quàm sincerum charitatis affectum, commiserationemque præseferunt: cùm acrioribus verbis rem exaggerant, iisque nonnumquàm etiam mordacibus, & contumeliosis: cùm acerbiora denique medicamenta ingerunt, quàm aut morbi vis requirat, aut ægri conditio & natura patiatur. Quo ex fonte mala plurima dimanant. Ideoque S. Gregorius ad Vrbicum

Ab-

Abbatem scribens, ex intemperato & incondito eius agendi modo, dissolutam Monasterij regulam fuisse dicit. *Quod ex nullâ*, inquit, *aliâ re euenire valuit, nisi quia tua dilectio in regimine suo inordinata est; nec cum grauitate aliquid valet disponere, sed modò studet peccantibus leniter blandiri, modò inordinatè & extra modum nimiùm irasci.*

Radices horum malorum in Superioribus hæ videntur esse.

1 IGNORANTIA, seu obliuio muneris & partium, quas ab eis exigit officium: quia minimè cogitant se medicos, pastores & patres esse: quòd non debeant nec verò possint relaxare aut dispensare dissipando, sed in iis tantummodò, in quibus constat talem illius, qui regulas & Ordinationes condidit, mentem fuisse. Quodque in omnibus rebus primas tenere oporteat non arbitrium sensumque gubernantis, sed exploratum ac certum iudicium, ad maiorem Dei gloriam fore id fieri, de quo agitur, quàm omitti. Non recordantur quod S. Basilius docet, Infirmorum onera & infirmitates portare, ita demum intelligi, cùm in iis curandis omnis fuerit adhibita diligentia. Non recogitant se patres esse, & patres non corporum, sed animarum; quique illius locum teneant, qui pater spirituum, vt Apostolus loquitur, ad id semper nos dirigit, quod vtile

Ignorantia Superioris & obliuio muneris sui.

est

est ad recipiendam sanctificationẽ eius. Vnde cauendum ipsis est diligenter, ne gubernationem suam politico sensu & ingenio dirigant, néve humanis respectibus priuata potiùs cõmoda finesque, quàm diuinã gloriam, & subditorum perfectionem (quantumuis ipsi excusare se apud se, & malum hoc tegere studeant) spectantibus sinant se duci. Obliuiscuntur denique se non vnius cuiuspiam aut duorum Superiores esse, sed omnium, qui ipsorum curæ fideique commissi sunt. Quo fit vt in iis cernantur interdum priuatæ in aliquos amicitiæ ac necessitudines, quæ offensionem in aliis subditis, & diffidentiam, æmulationemque pariant; tum suspiciones etiam non prorsus vanas, nec inanes, ne affectu aliquo infuscatæ, minusque sinceræ sint informationes, quæ ad mediatos Superiores transmittuntur.

Exigua cura interni cultus.

2 Negligentia, seu exigua cura rerum internarum: quia Superior, si curam spiritus, deuotionis, & intimæ cum Deo coniunctionis, studiosè diligenterque complecteretur; rectũ proculdubio erga se, aliosque in omnibus ordinem teneret. Ideò enim hoc studium Constitutiones nostrę, tamquàm primarium ac potissimum in Superioribus requirunt. Et S. Bonauentura hanc veluti sextam, postremamque alam faciens, meritò dixit, sine eâ reliquas perfici non posse; cùm per illam zelus iustitiæ accendatur, pietas compassionis erga fratres infundatur, patientia roboretur, exemplum bo-

P.4.cap. 10. §.5. & p.9. c.2.§.1.

bonum condiatur, discretio denique clarificetur. Quamobrem necesse in primis videtur, vt & nos omnes in Superioribus deligendis in hoc Dei donum oculos intendamus; & qui ad id munus vocantur, donum hoc à Deo enixè petant, omnìque studio prosequantur. Sed quàm necessaria sit iis, qui præsunt, hæc conditio, præclara extant & luculenta S. Basilij, & S. Chrysostomi, vtriusque Gregorij, & S. Bernardi, omniumque, vt semel dicam, Sanctorum testimonia.

3 Omittere, aut perfunctoriè & sine attentione obire præscriptam horam considerationis. Nec enim dubium esse potest, quin Superior positâ obligationis suæ notitiâ, & bonâ ac rectâ cuiusque voluntate, communisque Societatis boni, & subditorum auxilij desiderio, si vacuo atque attento animo ea considerare incipiat, quæ in eâ Ordinatione breuiter indicantur; excitari se necessariò sentiat, impellique ad executionem. Veremurque non parum, ne ex huius capitis defectu complures alij suboriantur, qui per Collegia in dies conspiciuntur, & post multa monita, Visitationes, ac litteras Prouincialium, eodem tamen in statu sine remedio semper hærent. Propterea eodem ipso, quo tum temporis vsi sumus, ac maiore etiam studio & contentione ordinationis illius curam obseruationemque commendamus.

Horæ considerationis perfunctoria obitio.

4 Est & alia malorum radix longè pernicio sis-

In rebus externis occupatio.

ciosissima, eoque periculosior, quò minùs vulgò noxia censeri solet, rerum scilicet externarum occupatio, in quam Superiores ferri vt plurimùm, ac variis nominibus supra modum effundi solent. Sunt enim qui naturæ quadam propensione ad distractiones proni, non solùm oblatas occasiones cupidè arripiunt, vt operam suam impendant, sed eas ipsimet vltro quærunt, & nasci quodammodò ac succrescere faciunt. Alij ob rei familiaris inopiam, sic illis se totos tradunt, vt summa & præcipua subditorum cura in hoc vno sita esse videatur. Alij per speciem proximos lucrifaciendi, multis sese visitationibus implicant, iisque non modò non necessariis, sed parum etiam vtilibus; atque in his ita versantur, vt à sæcularium moribus parum abscedant; adeò vt si rationes subducere velint, reperiant vesperi, cùm serò domum redeunt, se perexiguo fructu horas complures, non leui damno suorum commodis & consolationi, disciplinæque domesticæ vtilitati subtractas, consumpsisse. Alij piâ magis specie proximos per consueta ministeria iuuandi, erga deuotulas aliquot operam suam ponentes, plus inde occupationis referunt, quàm fructus; vt necessarium planè sit remedium huic malo efficax adhiberi, cùm inordinatæ huiusmodi occupationes non solùm tempus eripiant, sed mentem quoque obscurent, & cor ipsum indurent: quò fit, vt
tacito

tacito sensu post aliquod temporis spatium homo nec opinans immutetur, longeque aliter affectum se deprehendat, quàm suspicabatur. Hinc illa S. Gregorij homiliâ 17. memorabilis & assiduè expendenda sententia: *Curis, inquit, sæcularibus intenti, tantò insensibiliores intus efficimur, quantò ad ea, quæ foris sunt, studiosiores videmur. Vsu quippe curæ terrenæ à cælesti desiderio obdurescit animus: & dum ipso suo vsu durus efficitur per actionem sæculi, ad ea emolliri non valet, quæ pertinent ad caritatem Dei. Vnde benè Sancta Ecclesia de membris suis infirmantibus dicit: Posuerunt me custodem in vineis: vineam meam non custodiui.* Cant. 1. 6 *Vineæ quippe nostræ actiones sunt, quas vsu quotidiani laboris excolimus. Sed custodes in vineis positi, nostram vineam minimè custodimus, quia dum extraneis actionibus implicamur, ministerium actionis nostræ negligimus.* Neque verò hæc eò dicuntur, quòd Superior aut necessitati rerum temporalium prospicere non debeat, aut illi à ministeriis penitùs abstinendum sit: sed quò & illa ordine, modo, auxiliisque consentaneis procuret (quâ de re appositè S. Bonauentura in Alâ quintâ discretionis, in tertio gemmarum ordine) & hæc ita tractet, vt tantum ex illis sibi sumens, quantum ea quæ officij propria sunt, minimè impediat; quidquid in eis temporis ponere potest, id in vilioribus rebus ponat, quæ subditis simul exemplo sint tum humilitatis tum zeli animarum. Quod scilicet tum vsuuenit

cùm vilioribus & egentioribus personis operam nauat, vbi constet maiorem inesse laborem, & plus meriti, quàm honorificæ vel speciosæ occupationis.

Ignoratio spiritualiter medendi.

5 Quinta est, artem nescire modumque curandi spiritales infirmitates: quia cùm præposterè initur curatio, sperari salus vix potest. Et quoniam ex hoc fonte plurima incommoda nasci solent, ob eam rem statuta sunt, quæ de hoc capite suprà diximus, quæ quidem Prouincialibus vnicè commendamus.

Impatientia in perferendo.

6 Sexta est impatientia in perferendis laboribus diuturnæ curationis: quia tametsi malum sæpè cognoscant, & medicinam ei facere incipiant; attamen quia curatio hæc non vnius aut alterius est hebdomadis, sed tempus longiusculum requirit, & infirmus reluctatur, paritque fastidium, defessi tandem fractique succumbunt. Ex quo sequitur, vt aut malum leuiter tantùm obducant, contentique sint externâ quadam specie, sine effectu veræ ac solidæ sanitatis; aut tædio certè victi, cum Prouinciali importuniùs agant, vt subditus ille aliò amandetur. Quod quidem longè mali plus habet, quàm primâ forsitan fronte videatur. Translato etenim huc illucque infirmo, cum eius curam ex animo nullus amplectatur, mutenturque in dies & medicus, & ratio curationis, fit vt æger ipse propemodùm desperet, & ab omnibus Superioribus auersus, in maximas

mas angustias miser redigatur : eò quòd abiecto iam pristino erga Societatem affectu, ad eum modum viuere nequit; & Religione vicissim adeò grauem omnibus illum, vt Superior eum nullus habere velit, ac propè insanabilem reputante, quò res tandem emersura sit, facile est iudicare. Quapropter necesse est, vt magnâ cum caritate & longanimitate, illius quisque infirmi curam gerat, quem Dominus eius fidei commisit : statuatque se in eo rem diuinæ ipsius Maiestati gratissimam facere (à quâ proinde sperare, ac suis & aliorum precibus in hac curationis sollicitudine implorare opem debet, mercedemque amplissimam expectare) nisi fortè huiusmodi aliquando circumstantiæ concurrant, vel ex parte Superioris immediati, vel ex loci, occupationisve, aut ipsius etiam infirmi conditione, vt discreta caritas Prouinciali suadeat, illum commodiùs & fructuosiùs alio potiùs in loco curandum esse.

7 Septima & postrema, quòd non det operam Superior, vt ipse alijs omnium virtutum exemplo præluceat, singularitatem declinando, & modum omnem procedendi, qui suspicionem præbere possit, ipsum imperio & gubernatione delectari: specimen dando humilitatis, religiosæ paupertatis, caritatis, studij, amorisque laborum, & quod ad rem maximè *Defectus boni exempli.*

facit, obedientiæ erga suos Superiores, non voluntatis solùm, verùm etiam iudicij, optando ab eis dirigi; monitaque illorum ac reprehensiones humiliter, & cum ædificatione, quando vsuuenit, suscipiendo; nec contrà ægrè ferendo, curiosiúsve, quis detulerit, obseruârit, scripserit, inquirendo. Et quia quod de exemplo dictum est, summi prorsus est momenti, multa vtique hoc loco dicenda forent: sed nobis satis fuerit Sancti Gregorij verbis 24. Moral. concludere. *Necesse est, vt is, qui præest, quæ exempla subditis præbeat, solerter attendat: & tantus se sciat viuere, quantis præest.* Subditque: *Non debet hominum ducatum suscipere, qui nescit homines viuendo præire: ne qui ad hoc eligitur, vt aliorum culpas corrigat; quod resecare debeat, ipse committat. Hinc inde ergo se qui præsunt circumspiciant, vt sibi & subditis viuant, vt bonum quod faciunt, & intra sinum mentis abscondant, & tamen ex eo ad profectum sequentium, exempla rectæ operationis impertiant.*

Circa executionem.

CAPVT II.

In executionem incumbendum.

1 ET quoniam omnis, vt dictum est, conatus, non in nouis ordinationibus condendis, sed in earum quas habemus, executione adhibendus est, necesse omnino fuerit in hanc

hanc præ omnibus seriò ac diligētet incumbi. Prorsus enim docet experientia, & incommoda, quæ inde nascuntur, liquidò demonstrant; plus in hoc genere desiderari, quàm aut bona tot Dei famulorum voluntas, aut prompta & simplex obedientia polliceri debere videantur. Id porrò ex trium capitum aliquo nasci solet. Primùm quòd ignorentur interdum à Rectoribus nonnullæ Ordinationes, aut earum certè minimè recordentur. Qui enim eas nesciunt, aut memoriâ non retinent, nec in promptu habent, quod præscriptum est; eos certum est, Ordinationum praxim exigere non posse. Satis autem constat, aliquos Superiores & Consultores suam nonnumquàm ignorationem prodere, cùm audiunt admonenturque extare de hac aut illâ re talem Ordinationem.

Executionis defectus ex ignorantiâ ordinationũ.

2 Alterum est, nimia quædam facilitas & indulgentia, quando, vt antè dictum est, parùi interesse putant, atque in manu suâ esse arbitrantur, vt dispensent, & habenas laxent prout volunt; non aliter quàm si quidquid conscio Rectore fit, idem continuò rectè ac religiosè fieri credendum sit. Quâ nimirum opinione nulla Religioni perniciosior esse potest: quia non Regulas tantum, tot lacrymis & precibus à B. P. N. IGNATIO exaratas, sed Ordinationes etiam ac decreta, tot item consultationibus precibusque expressa, persuadere sibi deberēt

Nimia facilitas & indulgentia.

 ma-

maioris esse momenti, grauioribusque malis declinandis cõdita fuisse, quàm vt ab vnoquoque Rectore concipi & comprehendi statim possit. Quòd si nondum id assequi penitusque cognoscere potuerunt, hæc saltem opinio ac persuasio, quòd in illis maius quoddam bonum insit, quàm ipsimet intelligant; reuerentiam illis atque auctoritatem conciliare deberet, ne tam leuiter & pro arbitratu, perinde ac si res prorsus indifferentes essent, ab eis tractarentur. Hinc enim illa (quam S. Bonauentura describit) Religionum confusio, *quia pueriles mentes sibimet dimittuntur sine fræno retrahente à noxiis, & sine virgâ ad salubria compellente, aut ex negligentiâ seniorum, aut ex nociuâ condescensione. Sicut imprudens medicus*, &c.

De Instit. Nouit. p. 2. c. 1.

3 Tertium est difficultas, quæ à subditis obiicitur. Superiores enim, dum eorum in obediendo repugnantiam cernunt, & quòd post crebra monita ac pœnitentias, nondum vt aliquid facerent inflecti potuerint; partim vt altercationes deuitent, partim quòd emendationis spem nullam concipiant, nonnunquàm etiam humano quodam respectu ducti, vrgere ampliùs non audent. Res summi planè periculi, errorisque plena: quoniam si ei, qui obliquas scribendo lineas ducat, regulam applicare non audis, perspicuum est, qualia tandē eius scripta futura sint. At in hoc genere tantò grauius est periculum, quantò certius est ea li-

centiâ

centiâ libertateque agendi vt velis, habitum ingenerari, per quem difficilius in dies euadat, ex regulâ alienoque arbitrio vitam ducere.

Remedia.

1 CVRENT Prouinciales, vt Superiores locales omnino habeant & legant Ordinationes, horamque considerationis obseruent quàm accuratissimè. *Ordinationũ frequens lectio, & hora consideratio-nis.*

2 Cùm visitant, de hoc capite nominatim inquirant, & ad nos singulis ex locis referant, vbi & quâ in re peccetur: singulis item in locis coram Rectore, eiusque Consultoribus Regulas & Ordinationes examinent, obseruando in quibus, & quas ob causas erretur; & quęnam præscripta sint remedia. *In visitatione de executione inquirant & Generalem doceant.*

3 Admonitor Prouincialis, qui eiusdem socius, vt plurimùm, esse solet, hoc ipsum peculiari curâ inspiciat; illumque de eadem re commonefaciat, atque ad nos quoque quid fiat aut prætermittatur in hac parte, perscribat. Quod etiam iuxta instructionem suam præstabunt vniuscuiusque Domus & Collegij Consultores. *Prouincialis admonitor id maximè curet.*

4 F[illegible]ant Prouinciales, & Superiores intelligant, sibique omnino persuadeant, eum qui gubernat, solâ ipsâ remissione plurimùm nocere; itaque non de iis solùm, qui ea fa- *Remissionis damna.*

ciant, quæ facere non debent; sed de his quoque, qui quod facere debent, prætermittunt, dici non posse eos talentum habere gubernandi. Vnde necessarium erit, vt Prouinciales maturè de iis nos moneant, qui in hoc genere delinquunt, vt mutari scilicet possint, & alij substitui, qui diligentiùs inuigilent: quandoquidem Deo rationem rectè reddere de malâ eorum locorum gubernatione non poterimus, quæ ab huiusmodi Superioribus ex sanctâ ipsius voluntate non gubernantur.

De spiritu & oratione.

CAPVT III.

Potissima cura in oratione.

EX operibus ipsis imperfectionibusque quotidianis facilè apparet, orationis, internarumque rerum studium haudquaquàm in omnibus tantum esse, quantum esse res ipsa postularet. Idemque nobis contingit, quod vasculo cuipiam accideret, quod peranguasti oris aditu modicam aquam accipiens, complures rimas haberet, quibus illa sensim efflueret. Quare præcipuam in hoc studio curam poni necesse est, quoniam & disciplina, & ministeria, atque, vt vno verbo dicam, omnia nostra rectè habebunt, si spiritu ambulemus. Ad promouendum autem, quod conferre humana

Promouendæ orationis media.

mana cooperatio poteſt, augendumque ſanctum hoc ſtudium, opportuna in primis hæc pauca videbantur.

1 Primùm, vt in exhortationibus ſeriis, & cor ipſum petentibus, ad id crebrò incitentur. *Exhortationibus accendendi.*

2 Excitentur identidem Præfecti rerum ſpiritualium. *Præfecti excitentur.*

3 Frequententur exercitia ſpiritualia, ita vt reuerà intelligant omnes quantoperè illis indigeant, quicumque conditorem ſuum agnoſcere, & in eius amorem ardentiùs inflammari deſiderant. Et verò multis verbis minimè opus eſt ad perſuadendum, vt feneſtram manè aperiat, qui lucem videre velit. *Frequens vſus exercitiorum ſpiritualium.*

4 Exigatur primo quoque tempore per Superiorem, aut certè per rerum ſpiritualium Præfectum, ab omnibus domeſticis ratio, quam orando tenent, tum circa materiam, tum circa modum ipſum: in eoque inſtruantur, vt cum fructu peragatur. *Exigenda ratio modi in orando.*

5 Fiant per aliquot dies ſolidæ circa examinandæ conſcientiæ rationem exhortationes. Et quia non omnes forſan Rectores ex ſe habent, vnde hoc præſtare pro dignitate poſſint, operæ pretium fuerit, ſi Prouincialis, quibus locis opus eſſe iudicârit, nonnulla ad eos capita maturè cogitata & expenſa tranſmittat. Conetur que vt ſinguli hebdomadis vnius aut alterius ſpatio, in hanc examinis *Seriæ exhortationes de examinandâ conſcientia.*

curam diligenter incumbant, suos in eo defectus obseruando, de impedimentis cum Præfecto conferendo, rationesque exquirendo, quibus vtiliter fructuoseque id facere possint. Commendetur impensè vsus examinis particularis, vt si minùs diuerso, communi saltem vtriusque examinis tempore peculiari curâ exerceatur: in eumque finem publica & communis sit hæc animi contentio; ita vt Domi sciant omnes, in eo nunc loco ab omnibus operam dari, vt sese in examinis vsu & studio perficiant. Sic enim fiet, vt non feruor solùm maior excitetur, sed maior etiam gratia & influxus per communes omnium preces à Domino impetretur.

Legantur litteræ de renouatione Spiritus.

6 Legatur attentè & cum meditatione aliquâ epistola nostra de spiritus renouatione.

Extraordinarium spatium dent lectioni.

7 Sumant singuli ad duarum hebdomadum spatium, tempus aliquod extraordinarium, quod lectioni spirituali tribuant, pro suâ cuiusque necessitate legendo ac meditando. inprimisque de causis damnisque tepiditatis, de motiuis ad Deo perfectè seruiendum impellentibus, de iis demum, quæ sibi impedimento esse sentiunt: caput aliquod Gersonis, seu de imitatione Christi, S. Bonauenturæ, S. Bernardi, & similium, prout vel superiorum temporum experientia, vel eius qui dirigit, consilium edocebit.

Quærendum de causis distractionis.

8 Interrogent vnumquemque Superiores de

de cauſis ſuarum diſtractionum, occaſioneſque fortiter ac intrepidè ſubmoueant: gratum ſiquidem id illi eſſe debet, qui cùm propoſitum habeat ad perfectionem contendere, obices omnes remoueri ex animo deſiderat. Et Superior ipſe regulam ſuam conſtitutionemque ſeruet, quam enixè ſtudioſeque commendamus.

9 Præmiſsâ efficaci exhortatione de fructibus ſilentij, de damnis & periculis nimiæ loquacitatis, de facilitate ſeruandi in Societate ſilentij; ſeriò admoneantur omnes, vt Regulam ſilentij minimè obſcuram illam, ſatiſque manifeſtam, obſeruent: imponanturque tranſgredientibus pœnitentiæ. Nec alienum fuerit, ſi iis qui loquendo modum excedunt, hanc pœnam iniunxerint, vt à communi recreatione abſtineant; & tempus illud ab aliis ſegregati ponant in conſiderandâ obligatione, atque vtilitate ſilentij; aut alias item vſitatas pœnitentias. Denique aduigilent Superiores, vt vigeat prorſus huius Regulæ diſciplina, quæ multis in locis plus æquo, nec ſine graui iacturâ, negligitur. Verendum enim nobis eſt, ne qui plurimùm colloqui & tractare inter nos, & cum proximis ſolemus, minùs abſurdum paulatim iudicemus, frangi apud nos violarique ſilentium. Ita vt neglecto eius, tamquam rei, quæ minimùm offendat, ſtudio, iaceat omnino regula, maneatque in ſolis libris *Exhortationes de ſilentio.*

exara-

exarata. Quòd verò seruãdi silentij permagna sit in Societate facultas, ei facilè constabit, qui per tempora & occupationes orationum, examinum, studiorum, disputationum, ministeriorumque cum proximo decurrens, animaduertet, excepto vtriusque recreationis tempore, quod silentij tempus non est, perexiguum esse spatium quod restat. Quò grauiore vtique censurâ & animaduersione digna, maiorque linguæ incontinentia ea videtur, quæ post tot occupationes, & post stata recreationum interualla, vel modicùm abstinere nequit à verbis non necessariis.

Recreationes religiosè obeantur.

10 Adhibeatur peculiaris diligentia, vt recreationes religiosè traducantur, quòd eo tempore, nisi rectè transigatur, refrigescat spiritus, plurimumque distrahatur. Aduigiletur, vt non solùm exterminentur obmurmurationes; sed explodantur etiam rerum nouarum narrationes, libertasque & sæcularitas indecora. Designentur idonei syndici, submittanturque secretò boni aliqui ac spirituales, qui sermones sanctos, & religiosæ recreationi conuenientes inducant.

De

De Obedientiâ.

CAPVT IV.

QVARTVM, in quo perfici summo studio debemus, est obedientia. Cuius etsi (quæ diuina est misericordia) non exigua virtus cernitur in Societate, cuius subditi tantâ cum alacritate tot periculis nauigationum, tantisque locorum difficultatibus se committunt; & in missionibus, confessionibus, lectionibus, aliisque Instituti nostri exercitiis, magno animi ardore & contentione versantur; tamen cùm ea sit huius virtutis dignitas ac momentum, vt in eius absolutâ perfectione præstantissimos B. P. Noster esse voluerit homines Societatis, inficiari non possumus, haud exiguum esse, quòd in multis desideretur. Quò igitur ad perfectionis huius apicem contendatur, suppleaturque quidquid vspiam deesse potest, hęc visa sunt suggerenda, atque vt re ipsâ in vsum veniant, sedulò commendanda. *In obedientiâ perfici debemus.* *Quæ iuuare possunt.*

1 Vt singuli dierum aliquot spatio Epistolam B. P. Nostri de Obedientia attentè legant, mediténturque capita, excerpendo, quæ in eâ sanè insignia & plurima occurrent, tum de virtutis huius dignitate ac præstantiâ, tum de eiusdem necessitate, gradibus, & perfectione; *Aliquot diebus legenda Epistola B. P. N.*

ctione; de impedimentis, motiuis, & ceteris. Veniatque in mentem, quod à S. Basilio in reg. breu. interrog. 166. dictum est: cùm quæsisset, *Quo animi affectu par illi sit obedire, qui ad mandati executionem sollicitet vrgeátve? Non minore*, inquit, *quàm quo paruulus vehementer esuriens, vocanti se ad pastum nutrici obtemperat. cùm alio in loco Dominus dicat, Meus cibus est, vt faciam voluntatem eius, qui misit me Patris.*

Ioan. 4. 34.

Opus est animi robore.

2 Hoc persuasum habeant omnes, animi robore, ac virtute opus esse, vt ipsi nos vincamus in rebus arduis: crebras autem contradictiones, procurationes, ceterosque conatus, qui nonnumquàm interponuntur, magnam imperfectionem denotare; proculque ab eâ simplicitate, promptitudine, alacritate, reliquisque conditionibus abesse, quas virtus hæc requirit, & quas Constitutiones nostræ, baculi cadauerisque exemplo, declarant: non quò interdicatur id, quod eadem Constitutio & Epistola permittunt, vt Superiori proponatur, ita nimirum, vt præmissâ oratione, & cum indifferentiâ, quæ ibidem præscribitur, eo denique modo id fiat, vt verè nihil aliud sit, quàm repræsentare, hoc est, ob oculos Superioris ponere, totam ei curam rei expositæ relinquendo; sed quoniam alter ille agendi modus, quem diximus, non est exponere, sed vi quadam extorquere, voluntati suæ obsequi, occultisque cuniculis peragere,

P. 6. c. 1. §. 1.

gere, vt id demum fiat, quod ipse velit.

3 Superiores suaui ac paternâ imperandi ratione vtentes, liberum & legitimum ad orationem recurrendi tempus subditis concedant: leniant ipsi difficultates, & in circumstantiis aliquibus condescendant. Quod ad rem verò ipsam, fortiter adnitantur, vt subditi se ipsos vincant, fiatque id omnino, quod ad maiorem Dei gloriam, inferiorumque bonum conducit.

4 Si quando vulgares personæ intercedant, quæ priuatâ potiùs beneuolentiâ, humanéque instinctu moueantur, quàm quòd ad eos hæc cura pertineat; reiici à Superioribus debent, suauiterque moneri, ad ipsos non spectare, vt sese in talia ingerant. Quòd si graues sint personæ, vt Consultores, aliíve alicuius nominis Patres, benignè illos audiant: deinde verò si animaduertant leuioris esse momenti, quod proponunt; hortentur, vt obedientiam ipsi potiùs promoueant, animum iis addendo, pro quibus intercedunt. Vbi autem sæpius repugnando, modum egrederentur, aut interponerentur etiam externi, tum disertè doceant sibi hoc ipso constringi manus, ne assentiri possint. *Intercessiones moderanda.*

5 Si subditus (vt fieri nonnumquàm solet) duriorem se hac vel illâ ex causâ præbeat, ita vt solam verbi *Nolo* vocem vitando, rem ipsam præstare videatur; constantes nihilominus, *Qui si duriorem se præbeat.*

nùs, fixosque manere Superiores oportet, illumque ad orationem & indifferẽtiam, quam regula iubet, hortari. Admoneant præterea, repugnando diutiusque renitendo, grauiter peccari: nec expectari in Societate præcepta debere, vbi satis esse debeat signum ipsum indicatæ voluntatis. Vt sibi persuadeant se postquàm se ipsos vicerint, tantò lætiores fore, tum ob quietem conscientiæ, tum ob fructum ipsum, quem magno cum merito ex victoriâ capturi sunt.

Non reformidandi recursus.

6 Non reformident immediati Superiores subditi recursum ad mediatos, nec propterea omittant obedientiam vrgere: quin hunc potiùs expectent, quia mediati erit omnia, quæ ipsi egerint, confirmare; subditumque ad obedientiam inducere.

Causæ inobedientiæ inuestigandæ.

7 Seriò moneantur nostri, vt causas, vnde obediendi difficultas nascitur, inuestigent: reperientque non in vnâ solùm obedientiâ peccari; sed quoniam hæc, vt prompta sit, alias etiam virtutes supponit, altiùs infixum hærere illarum defectum intelligent. Verbi gratiâ, si quid præcipitur, quod ab existimatione vel honore proprio alienum sit; difficultas obediendi oritur ex superbiâ. Hîc igitur admouendum examen, hîc meditationes, & remedia applicanda sunt, considerando, quàm inanis res ea sit, præsertim in homine religioso, qui sui contemptum, seque mundo crucifixum esse

esse profiteatur. Si opus aliquod imponitur vel officium, à quo ipsi abhorreamus, ex immortificatâ naturâ promanat; sin contrà, deserendum est officium, ad quod propensiores eramus; ex eodem ipso inordinato ad officium illud, aut personam affectu proficiscitur. Si terret operis difficultas, fortitudinis est defectus; eodemque modo in similibus. Humiliemur itaque, & ad anteriora virili animo connitentes, gloriosam de nobis ipsis victoriam reportemus.

8 Intelligant Superiores se, cùm suorum in hac parte defectus non cohibent, plurimum damni adferre tum subditis ipsis, tum etiam Societati. In illis siquidem minuitur virtus & meritum obedientiæ, minusque in dies apti, & minùs tractabiles efficiuntur; non aliter quàm equis meticulosis accidere solet, qui nisi stimulis incitentur, grauiùs semper ex omni re concutiuntur, & longiùs retrocedunt. Societati verò difficilior sensim redditur gubernatio, diuinique obsequij cursus magnoperè retardatur. Sublatâ enim ex Societate obediendi promptitudine, cùm præcepti, vt dictum est, pœnarumque vsus, eò quòd signum ipsum satis esse debeat, ordinarius non sit; in promptu nimirum est, quis tandem rerum nostrarum status futurus sit, animo prospicere. *Superioribus cohibendi ij defectus.*

9 Intelligant porrò subditi, ex tot eiusmodi contradictionibus, intercessionibus, diffi- *Unde fit minus suauis obedientia.*

cultatibus futurum, vt & minùs suauis sit obedientia, & Superiores vicissim id præstare nequeant, quod de Præposito Generali agens Beatus Pater Noster 8. par. Constitutionum cap.1.lit.G. ab illis exigit, vt subditorum scilicet arbitrio aliquid relinquant, eis compatiantur, & ex parte etiam nonnihil aliquando indulgeant, cùm videretur id posse magis conuenire: quoniam hæc in subditis pariter supponunt obedientiam, vt plurimùm, in ceteris rebus promptam, humilem, integram, cæcam, qualem denique ab eo descriptam videmus. Cum iis enim qui sic obedire consueuerunt, potest & debet Superior in nonnullis indulgere, quippe qui hoc tum sine vllo vel subditi vel gubernationis suæ detrimento facturus sit. Cum iis verò, qui aliter se gerunt, aliterque ferè semper affecti sunt, locum non habet illa Beati Patris Nostri admonitio; quandoquidem id magis, sicut ipse ait, conuenire non potest, nec perpetuò item præstari hoc debet: quoniam id aliud non esset quàm subditorum inobedientiam alere, eorumque infirmitatem confouere. Faciliora autem euadent omnia, si excitetur animus, vt in Superiore Deum agnoscat, nec certâ quadam prudentiæ lege, quâ vnâ ad obediendum duci videmur, eò quòd rē ita fieri debere iudicemus, vsquequaque moueatur; sed illum in iis etiam agnoscat, quæ ab hacce humanâ prudentiâ dissentire & dis-

discrepare quodammodò videantur. Quam ad rem conferre haud dubiè plurimùm possent præcipui nonnulli ex antiquioribus, maiorisque existimationis Patribus, si hanc de se fiduciam Superioribus præberent; vt extraordinaria nonnumquàm in ipsis earum rerum exempla edere possint, quæ humanâ hac prudentiâ niti minimè videantur, & in quibus Deus ipse in Superiore agnoscatur. Ideò enim ad ista nos Beatus Pater Noster confirmabat tum doctrinâ, dum cocum ipsum instrueret, vt ipso etiam loquendi modo huius rei nos quodammodò commonefaciat; tum exemplo vbi res tulit, magnæ interdum virtutis Patres vel ipse redarguens, vel publicas illis reprehensiones ac pœnitentias imponi iubens: quod Ignatius, vt Ignatius, nullâ prorsus ratione committendum censuisset. Ad extremum, vt caput hoc concludam, meminerint Superiores, debere se facem, sicut dictum est, aliis præferre, & exemplo illis præire, quemadmodùm à Beato Patre Nostro præscribitur quartâ parte, cap. 10. §. 8. eodemque modo qui primas in Societate tenent, vt est in parte octauâ, capite primo, §. 33.

De castitate.

CAPVT V.

Qualis Societatis puritas.

CVM ea, quæ huic virtuti aduersantur, honori diuino, Societatis existimationi, proximorum auxilio tantoperè aduersentur: satis fore videbatur, si in mentem reuocaremus quod in principio sextæ partis à B.P.Nostro dictum est, enitendum nobis esse Angelicam puritatem imitari & corporis & mentis nostræ munditiâ. Sed quia necesse est quibusdam adiumentis & damna præuertere, quæ suboriri possunt, & bonum Religionis nostræ odorem conseruare, ne vnius cuiuspiam labes in vniuersum corpus redundet; è re etiam futurum visum est, si nonnulla breuiter commoneremus.

Caussa huiusmodi lapsus.

1 Lapsus istos in benè constitutâ religione, qualis per Dei gratiam est Societas, si quando contingant, non posse nisi ex magnâ quadam negligentiâ, longíque temporis laxitate proficisci. Quod quidem manifestè constat ex Nouitiis: hi enim, si prauos sæculi habitus intueamur, acriores haud dubiè illos habent, & minùs mortificatos: si virtutem, eiúsque firmitatem, minùs solidam minúsque confirmatam: si virtutum exercitia, aut sensuum mortificationem,

nem, multis partibus breuiorem: si noxias rerum species, magis viuidas, & magis impressas: si vsum orationis & communicationis cum Deo, longè difficiliorem. Quare nihil est quod non persuadeat, illos ad lapsum proniores, & magis expositos esse. Et tamen nouo suo feruore, sensuum custodiâ, tentationum manifestatione, occasionumque absentiâ, diuinâ gratiâ iuuante, in magnâ puritate conseruantur. Ex quo intelligere est, ceteros qui diutius in hac scholâ versati sunt, quique frequentiori orationis, mortificationis, pœnitentiarum, sacramentorum, aliorumque exercitiorum vsu solidiores facti sunt, nisi omnem sui curam abiicere velint, posse Dei ope nixos, non solùm immunes ab omni grauiori labe seruari; sed in dies magis in omni puritate, ac sanctimoniâ proficere.

2 Magna esse ad hunc finem, si rectè illis vti nouerimus, in Societate præsidia, vt sacramentorum frequentationem, rationem conscientiæ, quæ Superiori reddenda est, errorum ac defectuum per eos qui extra confessionem illos acceperint, manifestationem; assiduam socij præsentiam, orationem mentalem, duplex examen, frequentem librorum spiritualium lectionem, otij fugam, studiorum laborem, sobrietatem, & pœnitentias; modestiæ, castitatisque in aliis, quibuscum viuimus, exemplum; Superiorum vigilantiam, casuum reseruatio- *Præsidia ad puritatem conseruandam.*

nem, tot denique Regulas ad hunc eumdem ſcopum tendentes: vt permirum ſit hominem, qui tam multis præſidiis ſeptus ſit, labi, niſi ſenſim peruertatur, & his omnibus auxiliis ſe ipſe deſtituat, alia penitùs omittendo, alia perfunctoriè & ſine fructu vſurpando. Quo certè admoneri ac permoueri quiſque debet, vt ad ſeipſum animæque ſuæ ſtatum cognitionem referat, memoriâ repetens quod à S. Bernardo dictum eſt, Neminem repentè fieri turpiſſimum; & naues ſubmerſas complures fuiſſe, dum in eas aquam ſenſim defluere ſinunt, nec laborant, vt quamprimùm exhauriatur.

Tria Superioribus prouidenda.

3 A Superioribus tria ſunt diligentiſſimè prouidenda:

Vt ſubditi ſpirituales ſint.

1 Vt ſubditi ſpirituales reuerà ſint, procedantque cum omni ſinceritate, & deſiderio perfectionis; atque vt auxiliis, quę diximus, ritè fructuoſeque vtantur. Excubare ſedulò in vniuſcuiuſque curam debent, ita vt ſimul ac detrimentum aliquod iacturamque, aut remiſſionem ſpiritus animaduertunt; maturè ſuccurrant, nec differant, quouſque mala creſcant & corroborentur.

Occaſiones amputandæ.

2 Amputent occaſiones, quantumuis ægrè laturum ſubditum ſentiant, quaſi vel parum ipſi fidatur, vel nota aliqua inuri videatur; quandoquidem qui malis occurrit, & exactâ regularum ordinationumque praxi ſuos periculis

culis remouet; nullam iustam suspicionis causam præbet, sed cautelâ vtitur necessariâ. Et quamuis nullum subesset periculum, (& verò superbus adeò nullus esse debet, vt se omni tempore,atque in omni occasione securum arbitretur ; cùm S. Petrus post iteratum sæpius parati ad mortem animi propositum , post tam multa constantiæ promissa, quinimò post animi & fortitudinis suæ experimenta , cùm in tot armatorum conspectu , manum ferro admouere non dubitaret ; ad vilis mulierculæ vocem adeò graui fœdoque casu prolapsus sit) attamen vel oblocutionum causas præcidisse permagnum est : atque vt hoc etiam deesset, ipsa nihilominùs disciplinæ obseruatio per se laudabilis est , religioni decora atque honorifica , & meriti apud Deum singularis. Dispiciant ergo Superiores, quemadmodùm cum proximis tractetur , feminarum visitationes,& prolixa colloquia fortiter,iuxta instructionem , circumcidantur,præsertim, vbi leuitas aliqua iocique cernerentur. Ingrediantur prorsus cum illis socij, semoto quouis respectu , serueturque ad vnguem ordinatio nostra circa Reg.18. Sacerdotum. Nec prætereundum hoc loco videtur , quod S. Gregorius talia reprehendens , ad Ioannem Subdiaconum scribit de Constantino Monacho. *Cognoui quia ad Monasterium , quod in Piceni Prouinciâ situm est , solus pergere sine aliquo fra-* Lib.10.ep. 22.

trum suorum præsumpsit : ex quâ eius actione cognoscimus, quia qui sine teste ambulat, rectè non viuat.

Schedulæ & munuscula caueantur. Schedulæ & munuscula clanculùm data vel accepta, diligentissimè caueantur: familiaritas tenuiorum & ignobilium feminarum, vt quæ suspicioni ac periculo magis expositæ sunt, procul omnibus modis habeatur. Earum cura & patrocinium ad temporalia subsidia conquirenda, nec suscipi, nisi magno delectu & cautione, permittatur; nec tractari, sine peculiari cum Superiore communicatione, atque ita dumtaxat, vt nec incommoda inde vlla, nec sinistræ suspiciones nasci possint.

Minùs spirituales vt iuuandi. Instru. pro coad. tempor. §. 3. c. 4. Erga Coadiutores, qui in villis degunt, seruetur exactè ordinatio. Erga eos, qui minùs spirituales sunt, & distractionibus magis obnoxij, peculiare sit studium, ne periculis obiiciantur, quia etsi nullam de castitate suâ sinistram suspicionem præbeant; huiusmodi tamē homines occurrentibus occasionibus, quæ plerumque non desunt, tuti parum sunt: magnaque tum ipsis, tum Religioni fit iniuria, cùm velut oceano parua quædam cymba malè tuta exponitur. Tales ergo parum solidi ad speciosa concionum, lectionum, & alia id genus munia non promoueantur, quæ opinionem famamque conciliant, & caros externis illos faciunt. Hinc enim adiguntur sæpenumerò Superiores, vt de illis, vel circa locum, vel circa occupationes ea statuant, quæ nec Societati,

nec

nec subditis ipsis expediant. Quòd si tandem accidat, quod hominibus spiritu vacuis euenire sæpè solet, vt aut suâ sponte abeant, aut merito suo dimittantur è Societate; grauius inde fit scandalum, alienanturque quàm plurimi; nec capere possunt, quâ ratione homines, qui tanto cum applausu in eiusmodi rebus occupabantur, talem in statum redigi potuerint, nisi occultæ quædam persecutiones, & graues iniuriæ interuenissent, quæ miseros & afflictos ad extrema consilia impulerint: aut si à Societate ipsâ dimissi fuerint, quòd durissimum censeri non debeat, tam vtile membrum, & de quo Religio ipsa tam illustria magnæ in eo fiduciæ ac satisfactionis argumenta dabat, illicò amputari.

3 Si quid vsquam accidet, quamuis id leue sit, quod minùs rectum videatur, non prætermittant officium Superiores, vt commonefaciant, corrigant, & remedium statim admoueant: alioqui deterius paulatim fit malum, & tempore ingrauescit. *Leuia non prætereantur.*

Doceantur confessarij, ne ex piâ quadam opinione, quam habent de nostris, venialia omnia aut leuia, atque extra periculum esse ducant: sed considerantes, quónam tandem res istæ, quæ paruæ videntur, euadere, quoque exitu terminari possint, nimis liberas conscientias extimulent, ruinas & præcipitia, in quæ ferri imprudentes possunt, ostendant: hoc *Confessarij nostrorum monendi.*

vnum esse, quod dæmon technis suis fraudibusque moliatur. Dent operam, vt pestiferas quasdam & nimis laxas opiniones penitùs euellant, hoc, illúdve non esse mortale, magni momenti non esse, necessarium non esse, vt distinctè confitendo explicetur. Meminerint denique sic terram paulatim alluuione consumi, & cuiusmodi puritas in Societate requiratur, vt omni curâ inuigilent, & mala præuertant.

De difficultate in gradibus acceptandis.

CAPVT VI.

Graduum difficultas. HOc vnum est, quod ad Societatis pacem vnionemque conseruandam permagnam inter alia vim habet. Et quamquàm per Pontificum declarationes sublatæ fuerint difficultates non paucæ, minimè tamen obscurum est, humanam naturam se ipsam semper quærere; multosque ex eorum etiam numero, quos virtutis disciplinæque in ceteris amantes esse constat, magnas, easque graues, in hac graduum materiâ pugnas ac molestias experiri. Ceterùm sperare in Domini bonitate, vocationisque gratiâ debemus, diuinam Maie-

Maieſtatem, quæ B.P. Noſtro hanc graduum diſtinctionem, Societati vſque adeò neceſſariam, inſpirauit; obices etiam & impedimenta, quæ incurrunt, magis in dies magiſque ſubmoturam. Sed aduigilandum nobis eſt, adnitendumque, vt per exactam ordinationum eò ſpectantium obſeruationem, Conſtitutiones ipſas in vſum perducamus. Quam ad rem facient, quæ ſequuntur. *Seruanda pro gradibus.*

1 Seruetur accuratè quod ex Decreto V. Congregationis ad Regulam 15. & 57. Magiſtri Nouitiorum adiectum eſt, vt apertè explicetur iis, qui ingrediuntur, &c. *Decretum V. Congr.*

2 Seruentur Ordinationes hac de re conſtitutæ circa genus tempuſque ſtudiorum, varia examina ſuis temporibus inſtituenda, perſcribendum ad nos iudicium, &c. *Seruanda quæ circa ſtudia præſcripta ſunt.*

3 Ordinationes itidem circa tempus, quo proponi nobis debent, qui ad coadiutorum gradum promouendi ſunt, vt præfixum ſpatium quàm minimùm prorogetur. *Quæ circa tempus proponendi.*

4 Erga eos, qui virtute ſuâ parum ſe probant Societati, maturè quod ad illorum ſtudia, & circumſpectè agendum eſt; ita vt aliis occupationibus nonnumquàm interrumpantur; tum vt ipſi ex parte animum ab eis abducant, magiſque in ſpiritu proficiant; tum vt hoc modo probentur, oſtendantque quantum in obedientiâ proceſſerint., ac præſertim in hac circa ſtudia, & circa liberam ſui ipſorum diſpo- *Quid cùm minùs probata virtutis.*

dispositionem resignatione; differantur certè, vt sensim perspiciatur quomodò se gerant: nã absolutis posteà studiis, si rectè illis successerint, insignesque adeò, quod interdum accidit, doctrinâ euaserint; obrepunt indidem tentationes, cùm sibi ob scientiam & talenta quemlibet gradum deberi existimant: ægreque adduci possunt, præsertim post aliquot annorum curricula, vt agnoscant defectum virtutum satisfactionisque in ipsis tantum esse, quantus reuerà est; & hunc vnum promotioni suæ obsistere atque officere meritò debere. Ob hanc causam, quando eorum studia differuntur, apertè simul de imperfectionibus suis moneri debent: sic enim aut eos paulatim corrigent, aut causam certè suam Societas æquiorem reddet: nec poterunt illi, quod subinde solent, causari se laudabiliter & cum approbatione semper vixisse, eò quòd de suis defectibus moniti numquàm fuerint, nec propter illos mortificati.

Vt exercendi, qui ad professionem minus idonei.

5 Non alantur in certâ quadam spe assequendæ professionis, qui ob ingenij, aut virtutis, vel vtriusque inopiam ad hunc posteà gradum per Constitutiones prouehi non possunt. Multoque minùs in speciosis ac plausibilibus muniis exercendi erunt: ex quibus vbi famam apud imperitos, & eos quibus noti non sunt, aliquam collegerint; hac vulgi posteà opinione abuti solent, non modò vt testimonium id oppo-

opponant Societati, verùm etiam vt semetipsos ipsi decipiant, iudicium vulgi amplectentes, & de se sibi supra quàm res habeat, mira persuadentes.

6 Nullo modo ferant Superiores, vt de coadiutorum gradu abiectè quisquam loquatur, aut sentiat, præcipuè ex professis: sed illos arguant, mortificent, & instruant, docentes quo ex spiritu talia procedant: & caritatem, obedientiam, fructumque proximorum, ea demum esse, quæ non solùm apud Deum meritum, sed in Religione etiam beneuolentiam apud Superiores existimationemque concilient. Hos esse operarios, qui tamquàm membra reuerà vtilia, & tali corpore digna, in Societate pluris fieri, magisque foueri debeant.

De gradu coadiutorum non abiectè loquendum.

7 Quandoquidem Constitutiones ex hoc Coadiutorum ordine Rectores, vt plurimùm, deligi volunt; peculiari studio in eos intendant Prouinciales, quos idoneos ad id munus animaduertent: quoniam hos in primis, libentiusque præ ceteris admittemus.

Coadiutores Patres præficiendi Collegiis.

8 Quæcumque ad spiritum humilitatemque faciunt, eadem omnia ad graduum etiam facilitatem conducent: ex huius siquidem defectu, & humanâ quadam æstimatione, externâque in paucis quibusdam specie, omnes hæ molestiæ & anxietates promanant.

Humilitas necessaria ad gradus.

9 Speramus in posterum ob varias Ordinationes, accuratioremque aliarum Constitutionum

Antiquiores vt disponendi pro gradu.

tutionum

tutionum praxim, leuiores ac pauciores fore difficultates. Præcipuus nunc labor in antiquioribus erit, qui studia peregerunt, & de se ipsis præclarè quidem sentiunt, sed longo interuallo, seu doctrinam, seu talenta spectes, ad eam formam accedunt, quam describunt Cõstitutiones. Verùm & hîc quoque in vocationis gratiâ confidendum est fore, vt difficultates omnes facilè profligentur, si quam possumus, diligẽtiam adferamus. Quare si repugnabunt, suauiter primùm instruendi sunt, quantâ maturitate, secretis informationibus, multorum prudentium iudicio, accuratisque examinibus de ipsis actum decretumque in consultationibus fuerit. Inculcanda est promissio, quam Societati pacti sunt, gradum, quicumque designatus foret, acceptandi: quæ quidem, vt aliud nihil esset, tale certè pactum continet cum Societate, cùm subscribit aliquis se legisse, intellexisse, &c. velleque quidquid inibi continetur obseruare, vt sine illo, hoc est, nisi ab eo iniretur, religionis aditu penitùs excluderetur. Ex quo liquet eos, qui post huiusmodi pactum, multosque post annos, fidem ac promissa sua non seruant, grauiter omnino peccare, & iniustè agere aduersus Societatem: multoque nunc magis accedente insuper V. Congregationis declaratione, quæ promissionem hanc votum esse declarauit. Et commiseratione sanè dignum est, multisque lacrymis deplorandum,

randum, quòd nonnulli aliquādo in hoc genere responderunt, se quidem promisisse, sed iuxta Constitutiones intellexisse, iuxta quas idonei sibi ad professionem esse videantur. Atqui iudicium hoc nemo est, qui, nisi cæcus planè sit, non videat ad ipsos minimè spectare: sed Religionis arbitrio singula permitti, cuius est de cuiusque talentis iudicare, &c.

Iuuerit eosdē ad exercitia spiritualia cohortari, vt meliùs perspiciant, quam vim habent obligatio & vinculum, quo se Deo obstrinxerunt, vt ei reddant, quod promiserunt. Scandalum illis ob oculos ponere, quod ceteris præbent. Denique monendi in vnoquoque nominatim erimus de personæ circumstantiis, causisque quas adfert, de eius dispositione, &c. *Ad spiritualia exercitia cohortandi.*

10 Conferet ad extremum, si Prouinciales & Consultores de vniuscuiusque promotione, tum priuatim tum publicè, non ex compassione quadam & gratificandi desiderio loquantur, aut censeant; sed iuxta interrogationum responsa, & iuxta formulam Constitutionum, ac Decretorum. Nec complacendi studio præseferat quisquam, se in contrariâ sententiâ fuisse; & hunc, illúmve altiùs prouehi posse, dotesque aliorum opinione maiores habere; aut condescendēdum, seu indulgendum quidpiam esse: quoniam huiusmodi omnia deliberationes plurimùm labefactant, dissensiones excitant, animorumq; auersiones. *Sinceræ informationes instituendæ.*

Sed

Sed satis habeant singuli ex formulâ & Instructione, quod in Domino sentiunt, quâ secreti curâ decet, ad Præpositum Generalem perscribere. Meminerint hanc graduum distinctionem non in libris solùm extare scriptam debere, sed reipsà ad Societatem conseruandam, operariorumque numerum amplificandum necessariam prorsus esse; B.P.Nostrum Spiritus sancti ductu sic eam instituisse; ideò & retinendum eius vsum esse, & peruincendas, quæ in diem incidunt, difficultates; cùm per Dei misericordiam non desint in eo gradu complures, qui non solùm exemplo suo, ac virtute Societatem ædificant, sed eamdem per ministeria, fructumque erga proximos cum magnâ in Domino laude illam adiuuant & sustentant. Romæ vltimo Iulij, 1598.

INDEX RERVM.

Castitas.

Coadiutores

Conferentiæ.

Confessarij.

Difficultas.

Distractio.

Executio.

Exemplum.

Exercitia spiritualia.

D Ex-

Exhortatio.

Generalis.

Gradus.

Horæ conſiderationis

Impatientia

Indulgentia.

Induſtriæ.

Interceſſiones.

Lectio ſpiritualis.

Medicina ſpiritualis.

Obe-